

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

Marielle Gustafsson
Naturavdelningen
Landenheten
010 - 22 36 372

SAMMANSTÄLLNING

Datum
2017-04-04

Beteckning
501-7980-2016

Uppföljning av kommunernas åtgärder i åtgärdsprogram för miljömålen och åtgärdsprogrammet Anpassning till ett förändrat klimat, år 2016

Sammanställningen redovisar läget för kommunernas arbete avseende åtgärderna i åtgärdsprogrammen för miljömålen (del 1) samt åtgärdsprogrammet för anpassning till ett förändrat klimat (del 2). Det är värt att poängtera att kommunerna även arbetar med åtgärder som ligger utanför åtgärdsprogrammen och som bidrar till en bättre miljö. Det miljöarbetet redovisas inte i denna sammanställning.

Innehåll

Uppföljning av kommunernas åtgärder i åtgärdsprogram för miljömålen och åtgärdsprogrammet Anpassning till ett förändrat klimat, år 2016	1
Del 1. Uppföljning av åtgärdsprogrammen för miljömålen	2
Sammanfattning	2
Inledning	3
Åtagande	3
Uppföljning	3
Bedömning av genomförandegrad	4
Resultat	5
Bedömning av åtgärdernas genomförandegrad	5
Genomförandegrad per kommun - åtaganden	8
Genomförandegrad per kommun – alla åtgärder	9
Genomförandegrad per åtgärdsprogram	11
Bilaga 1. Miljömålsåtgärder som ej var med i enkäten	15
Del 2. Uppföljning av åtgärdsprogrammet för Anpassning till ett förändrat klimat	16
Sammanfattning	16
Inledning	16
Resultat	16
Bedömning av åtgärdernas genomförandegrad	16
Genomförandegrad per kommun	19
Genomförandegrad per åtgärd	19
Bilaga 2. Klimatanpassningsåtgärder som ej var med i enkäten	21

Del 1. Uppföljning av åtgärdsprogrammen för miljömålen

Sammanfattning

I årets enkät ingick åtgärder från tre åtgärdsprogram: Djurens och växternas miljömål (slutuppföljning), Minskad klimatpåverkan (andra uppföljningen av programmet) samt Hälsans miljömål (första uppföljningen).

Kommunerna har valt ut åtgärder i åtgärdsprogrammen som de har åtagit sig att genomföra. Åtagandena är olika många för kommunerna. Flest åtaganden har Jönköpings kommun (29 stycken) och minst antal åtaganden har Aneby med 12 stycken. Alla kommuner har genomfört mer än fem procent av de åtgärder som man åtagit sig. Nässjö och Jönköpings kommuner har genomfört högst andel av sina åtaganden, över 60 procent (figur 2). Det innebär 10 av 15 åtaganden för Nässjö och 18 av 29 åtaganden för Jönköping.

Totalt ingick 35 åtgärder i 2016-års uppföljning, det vill säga enkäten innehöll även åtgärder som inte är åtaganden för alla kommuner. Jönköpings kommun har genomfört flest åtgärder (19 stycken), följt av Vetlanda kommun (16 stycken) samt Värnamo kommun (13 stycken), (figur 3). Andelen åtgärder som genomförts i kommunerna varierar mellan cirka 6 och 53 procent (figur 3).

Kommunernas bedömning av respektive åtgärd viktas till en samlad bedömning. Alla är aktiva i åtgärdsarbetet vilket syns i sammanställningen över varje kommuns bedömningar (tabell 2 och 3) samt i figuren över genomförandegraden av åtgärdsarbetet per kommun (figur 2 och 3).

Viktningen visar att sex stycken åtgärder (17 procent) är bedömda som ”Genomförda” (figur 1). Enligt viktningen är två av åtgärdena genomförda i det åtgärdsprogram som pågått längst tid: Djurens och växternas miljömål (figur 5). Det programmet löpte ut år 2016 och åtgärdena är härmed slutbedömda. Flest antal åtgärder som bara har ”Påbörjats” finns i Hälsans miljömål, vilket beror på att det är det program som har varit i gång kortast tid.

Inledning

Länsstyrelsen i Jönköpings län har tillsammans med länets aktörer tagit fram tre åtgärdsprogram för miljö kvalitetsmålen. Åtgärdsprogrammen är:

- **Djuren och växternas miljömål, åtgärdsprogram 2012-2016** (meddelande 2011:31) som omfattar miljö kvalitetsmålen Myllrande våtmarker, Levande skogar och Ett rikt odlingslandskap.
- **Minskad klimatpåverkan 2015-2019** (meddelande 2014:30) som omfattar miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan.
- **Hälsans miljömål, åtgärdsprogram 2016-2020** (meddelande 2015:37) som omfattar Frisk Luft, Giftfri miljö, Skyddande ozonskikt, Säker strålmiljö och delar av Bara naturlig försurning. Avsnittet om Frisk luft innehåller många åtgärder som bidrar till Begränsad klimatpåverkan och är integrerade med Klimat- och energistrategin (meddelande 2010:17).

Utöver åtgärdsprogrammen för miljömålen finns det även ett program för klimatanpassning:

- **Anpassning till ett förändrat klimat 2015-2019** (meddelande 2014:27). Uppföljningen av detta åtgärdsprogram redovisas i del 2 i denna sammanställning.

Åtagande

Om en kommun i remissbehandlingen av åtgärdsprogrammen angivit att de avser att genomföra eller medverka i en åtgärd så är den ett ”åtagande” för den kommunen.

Uppföljning

Länsstyrelsen ansvarar för att följa upp åtgärdsprogrammen. De åtgärder som Länsstyrelsen är ansvarig för följs upp tre gånger per år och åtgärder som andra aktörer ansvarar för, till exempel kommunerna, Skogsstyrelsen, och Region Jönköpings län följs upp en gång per år.

Varje år skickar Länsstyrelsen ut en enkät till samtliga kommuner i länet. Enkäten syftar till att:

- ge en lägesbild över åtgärdsarbetet
- utgöra underlag för Länsstyrelsens arbete med att stödja kommunerna i åtgärdsarbetet
- inspirera kommunerna att utveckla sitt miljöarbete
- ge uppslag som kan användas i nya åtgärdsprogram
- ge underlag för att dela information och erfarenheter med andra län och kommuner

Bedömning av genomförandegrad

Genomförandegraden av åtgärderna bedöms enligt följande fyrgradiga skala:

G: Åtgärden är genomförd helt eller i huvudsak, eller har införts i löpande verksamhet

H: Åtgärden är genomförd till mer än hälften

P: Åtgärden är påbörjad men ännu inte gjord till mer än hälften

E: Åtgärden är ej påbörjad

ER: Åtgärden berör ej kommunen/Ej relevant för kommunen

Kommunerna har även möjlighet att kommentera sina bedömningar.

Resultat

Bedömning av åtgärdernas genomförandegrad

Kommunerna i Jönköpings län är ansvariga eller delaktiga aktörer för 45 av åtgärderna i de tre åtgärdsprogrammen som ingår i 2016-års enkät. I sammanställningen nedan ingår 35 av dessa. Resterande 9 ingår inte vilket kan ha lite olika förklaringar, bl.a. att andra aktörer har det huvudsakliga ansvaret och kommunerna endast har en begränsad roll. De åtgärder som inte ingår i sammanställningen listas i bilaga 1. 36¹ av åtgärderna ingick i den enkät som skickades ut hösten 2016. Länsstyrelsen har bedömt läget för ytterligare en åtgärd (Ett rikt växt- och djurliv åtgärd 10). Samtliga 13 kommuner i länet har besvarat enkäten.

Kommunerna bedömer åtgärderna efter läget i sin kommun. Det innebär att en åtgärd till exempel kan bedömas som ”Genomförd” i fem kommuner, ”Halvvägs” i fem kommuner, ”Påbörjad” i en kommun och ”Ej påbörjad” i två kommuner.

I Länsstyrelsens uppföljning av åtgärdsprogrammen redovisas dels uppföljningen per kommun och dels en gemensam, vägd bedömning, för respektive åtgärd. För att få fram den gemensamma bedömningen för respektive åtgärd viktas samtligas bedömningar enligt exemplet i tabell 1.

Tabell 1. Exempel på viktning

Bedömning (genomförande)	Viktningstal (n)	Kommunantal (x)	Viktning (n*x)	Vägd bedömning ($\sum(n*x)/\text{maxpoäng}$)
G (>0,77)	3	5	15	
H (0,57-0,77)	2	5	10	(15+10+1+0)/39=0,67
P (0,10-0,56)	1	1	1	
E (<0,10)	0	2	0	
Maxpoäng:	3	13	39	

I tabellen visas ett exempel på hur en åtgärd som har bedömts av 13 kommuner har viktats och fått den vägda bedömningen H (= åtgärden är genomförd till mer än hälften). Respektive bedömningsklass har ett konstant viktningstal (n), medan kommunantalet (x) varierar beroende på genomförandegraden hos kommunerna. Maxpoängen uppnås då alla kommuner angett att en åtgärd har genomförandegraden G. Värdet från den vägda bedömningen omvandlas till en bedömningsbokstav enligt intervallet som anges efter respektive bedömningsklass. Om inte alla 13 kommuner är berörda av en åtgärd blir summan av kommunantal (X) mindre än 13.

Resultatet av uppföljningen för åtaganden visas i tabell 2 och resultatet för alla åtgärder i tabell 3. I kolumnen längst till höger redovisas den viktade bedömningen av kommunernas svar. Att åtgärdsnamnet är fetmarkerat innebär att Länsstyrelsen har bedömt åtgärden, vilket är fallet för Ett rikt växt- och djurliv Åtgärd 10, Inventering av skyddsvärda träd i tätorter. För Begränsad klimatpåverkan åtgärd 10 c så har Länsstyrelsen bedömt den för alla kommuner, trots att den var med i enkäten. Alla kommuner har fått bedömningen P eftersom en safari genomfördes år 2014 i alla kommuner. En ny safari planeras år 2017.

¹ 36 åtgärder ingick i enkäten men två av dem berör enbart Jönköpings kommun. Dessa åtgärder är inte med i sammanställningen men listas i bilaga 1.

Tabell 2. Sammanställning av kommunernas bedömning av åtaganden.

	Aneby	Eksjö	Gislaved	Gnosjö	Habo	Jönköping	Mullsjö	Nässjö	Sävsjö	Tranås	Vaggeryd	Vetlanda	Värnamo	Vikning
Begränsad klimatpåverkan														
1. Fastighetsforum - verktygslåda för energieffektiv.	H	P	F	F				F	F	F		H	G	P
4. Införande av Miljö- eller energiledningssystem	H	H		G										P
9a. Öka prod. och anv. av förnybar el (dokument)	H	P	G	H	H	G	H	G		G	G	G	G	G
9b. Öka prod. och anv. av förnybar el (producera)	P	G		P	G	G	G			G	G	G	G	H
9c. Öka prod. och anv. av förnybar el (köpa förn. el)	G	G		G	G	G	G	G		G	G	G	G	G
10 c. Öka kunskap- förnybara energilösn. – safari (bedömd av Lst)														P
17. Energideklaration fordon	H	G	G		G	G	G		P	P	G	G	G	G
18. Fordon avsedda för förnybara bränslen eller el	E	P		P		G		G					P	P
19. Klimatfondsystem för resor i arb. eller klimatkomp.	E					G			E	P				P
Frisk luft														
1. Informationskampanj, dubbdäck														P
Gifrfri miljö														
1. Kontroll av informationskravet i Reach		E	E	E	E	G	E	P		E	E	E	E	P
2. Kemikalier i förskolan		H	P	P	P	G	P		P	P	P	G	P	P
4. Utfasning av farliga ämnen i byggbranschen		G	E		H	G	H	P	E	P	E	P		P
5. Fasa ut farliga kemikalier			E	E	P	P	P		P		E	G	P	P
7. F.O pågående v.samh. inv. och riskkl. MIFO fas 1				G	P	H	P	H	P	G	P	H	H	P
8. Und. Pot.FO nedl/pågå v.samh. i r.k 1&2 MIFOfas2		H	P	H	P	P	P	H	P		P	H	H	P
9. Arbete med saneringsåtgärder av riskkl.1-objekt		E	P	P	E	P	E	G	E	E	E	E	P	P
10. Arbete med saneringsåtgärder av riskkl. 2-objekt		P		P	E	P	E	G	E		P	P	E	P
Säker strålmiljö														
1. Solskydd på förskolegårdar/ sommarö. fritidshem		P	E	P			E	G	P	E	P	P	E	P
Myllrande våtmarker														
1b. Info om samråd vid anläggande av skogsväg	P	H	P	P	E	G	E		E			G	G	P
8 Guidning på våtmark	E	H				G					G	G		P
Levande skogar														
3. Skogar med höga sociala värden, ökad info	P	G	G		H	G	H		H			G		H
12. Öka arealen skyddad skog						G								P
Ett rikt odlingslandskap														
8. Vägar för biologisk mångfald														P
God bebyggd miljö														
1. Åtg buller i utomhusmilj förskola/skola/fritids			E			P			E	E	P	H	E	P
2. Kommunala kulturmiljöunderlag & kulturmiljöpr.			P	G	E	H			H	E	E	H	P	P
3. Antikvarisk kompetens på kommunerna			G		P	P	G					G	G	H
4. Ekologkompetens		G	G		P	G	P					G	E	P
5. Grönstrukturplaner/program			P		P	P	H		H	E	E	G	E	P
6. Insatser för grönstrukturen		G	H	P	G	G	E		G	G	P	G	H	H
8. Fördj. genomlysning av GBM i översiktsplanen		G			H	G	P	G	P	E		H	H	P
9. Ökad återvinning av avfall		G		P	E	H	E	G	P		H	G		P
Ett rikt växt- och djurliv														
2. Bidragslista	P	G	G	H	G	H	G		H		G	G		G
7. Skötsel av skyddade områden					G	G		G	ER	G	G	H		G
10. Inventering av skyddsvärda träd i tätorter (bedömd av Lst)			G		G	G	G	G			G	G		G

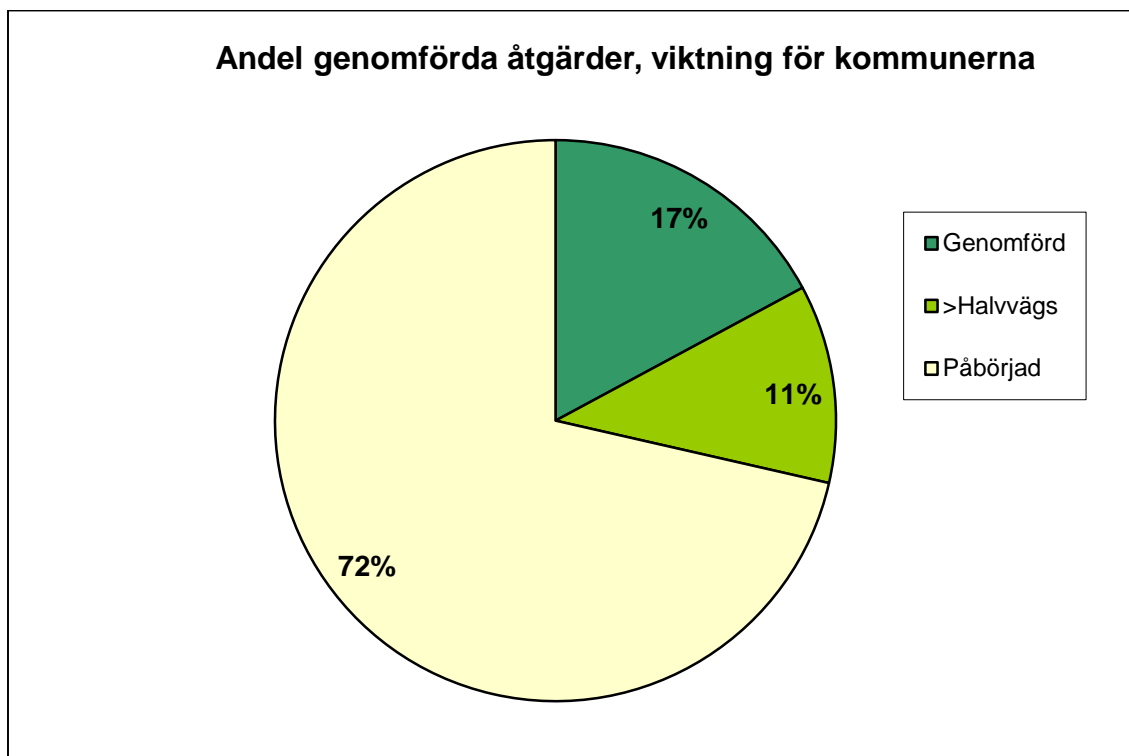

Tabell 2. Sammanställning av kommunernas bedömning av alla åtgärder.

	Aneby	Eksjö	Gislaved	Gnosjö	Habo	Jönköping	Mullsjö	Nässjö	Sävsjö	Tranås	Vaggeryd	Vetlanda	Värnamo	Vikning
Begränsad klimatpåverkan														
1. Fastighetsforum - verktygslåda för energieffektiv.	H	P	E	E	E	P	E	E	E	E	E	H	G	P
4. Införande av Miljö- eller energiledningssystem	H	H	E	G	E	P	E	E	E	P	H	E	E	P
9a. Öka prod. och anv. av förnybar el (dokument)	H	P	G	H	H	G	H	G	P	G	G	G	G	G
9b. Öka prod. och anv. av förnybar el (producera)	P	G	G	P	G	G	G	E	E	G	G	G	G	H
9c. Öka prod. och anv. av förnybar el (köpa förn. el)	G	G	G	G	G	G	G	G	E	G	G	G	G	G
10 c. Öka kunskap- förnybara energilösn. – safari (bedömd av Lst)	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
17. Energideklaration fordon	H	G	G	G	G	G	G	E	P	P	G	G	G	G
18. Fordon avsedda för förnybara bränslen eller el	E	P	P	P	P	G	P	G	G	P	P	E	P	P
19. Klimatfondsys. för resor i arb. eller klimatkomp.	E	E	E	E	E	G	E	E	E	P	E	E	E	P
Frisk luft														
1. Informationskampanj, dubbdäck	E	E	P	E	E	G	E	E	E	H	E	E	G	P
Gifrfri miljö														
1. Kontroll av informationskravet i Reach	E	E	E	E	E	G	E	P	E	E	E	E	E	P
2. Kemikalier i förskolan	H	H	P	P	P	G	P	E	P	P	P	G	P	P
4. Utfasning av farliga ämnen i byggbranschen	G	G	E	P	H	G	H	P	E	P	E	P	E	P
5. Fasa ut farliga kemikalier	P	E	E	E	P	P	P	P	P	P	E	G	P	P
7. F.O pågående v.samh. inv. och riskkl, MIFO fas 1	H	P	P	G	P	H	P	H	P	G	P	H	H	P
8. Und. Pot.FO nedl/pågå v.samh. i r.k 1&2 MIFOfas2	P	H	P	H	P	P	P	H	P	P	P	H	H	P
9. Arbete med saneringsåtgärder av riskkl.1-objekt	E	E	P	P	E	P	E	G	E	E	E	E	P	P
10. Arbete med saneringsåtgärder av riskkl. 2-objekt	E	P	P	P	E	P	E	G	E	P	P	P	E	P
Säker strålmiljö														
1. Solskydd på förskolegårdar/ sommarö. fritidshem	P	P	E	P	P	P	E	G	P	E	P	P	E	P
Myllrande våtmarker														
1b. Info om samråd vid anläggande av skogsväg	P	H	P	P	E	G	E	E	E	G	G	G	G	P
8 Guidning på våtmark	E	H	E	G	P	G	P	E	E	E	G	G	E	P
Levande skogar														
3. Skogar med höga sociala värden, ökad info	P	G	G	P	H	G	H	E	H	H	H	G	G	H
12. Öka arealen skyddad skog	H	P	E	G	P	G	E	E	E	E	E	E	G	P
Ett rikt odlingslandskap														
8. Vägar för biologisk mångfald	P	E	E	G	E	H	E	E	G	P	P	H	G	P
God bebyggd miljö														
1. Åtg buller i utomhusmilj förskola/skola/fritids	E	P	E	E	E	P	E	E	E	E	P	H	E	P
2. Kommunala kulturmiljöunderlag & kulturmiljöpr.	P	H	P	G	E	H	E	E	H	E	E	H	P	P
3. Antikvarisk kompetens på kommunerna	E	G	G	P	P	P	G	G	E	P	P	G	G	H
4. Ekologkompetens	H	G	G	H	P	G	P	H	E	E	E	G	E	P
5. Grönstrukturplaner/program	H	P	P	G	P	P	H	H	H	E	E	G	E	P
6. Insatser för grönstrukturen	P	G	H	P	G	G	E	E	G	G	P	G	H	H
8. Fördj. genomlysning av GBM i översiktsplanen	H	G	E	G	H	G	P	G	P	E	E	H	H	P
9. Ökad återvinning av avfall	P	G	G	P	E	H	E	G	P	P	H	G	P	P
Ett rikt växt- och djurliv														
2. Bidragslista	P	G	G	H	G	H	G	G	H	G	G	G	G	G
7. Skötsel av skyddade områden	ER	G	ER	G	G	G	H	G	ER	G	G	H	G	G
10. Inventering av skyddsvärda träd i tätorter (bedömd av Lst)	G	H	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G	G

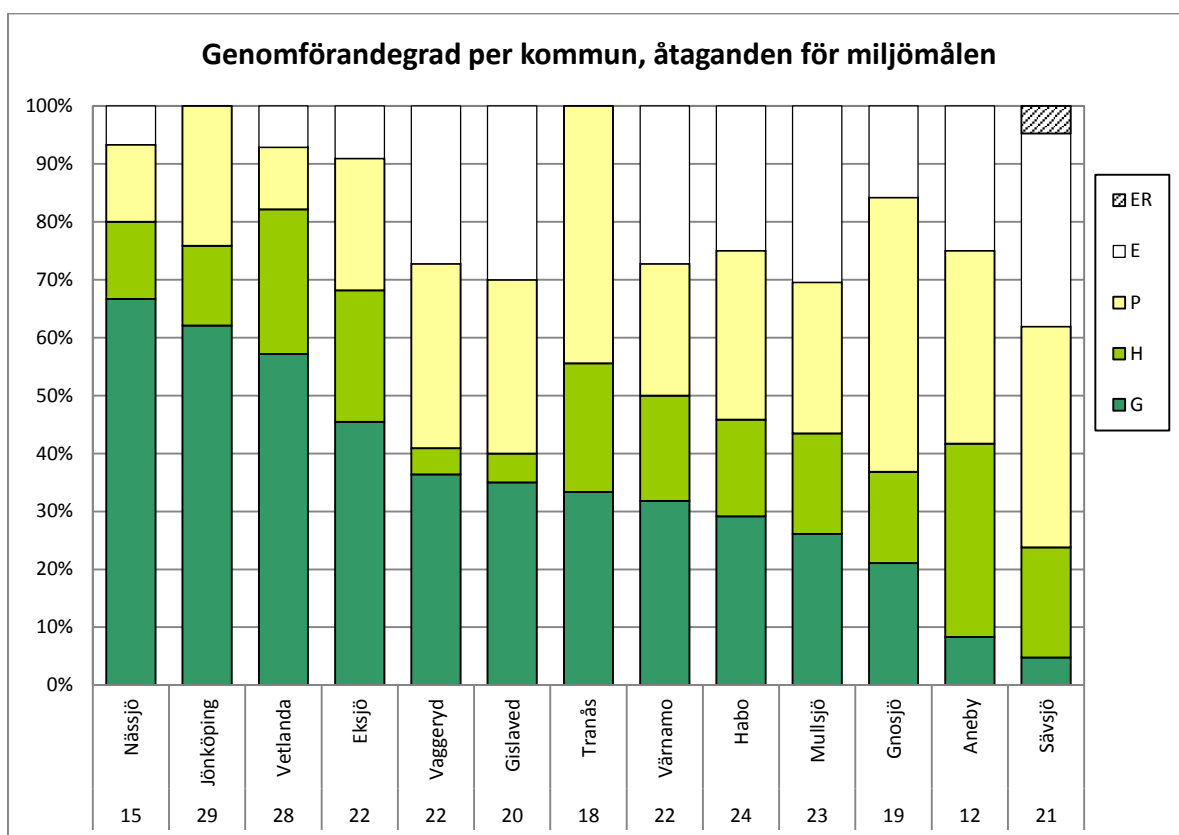
Den viktade bedömningen av de 35 åtgärderna visar att 17 procent bedöms vara "Genomförda", 11 procent bedöms vara "Genomförda till mer än hälften", 72 procent bedöms vara "Påbörjad"(figur 1).

Figur 1. Resultatet av den viktade bedömningen för de 35 åtgärderna. Samtliga bedömningar har viktats enligt tabell 1 för att få fram en gemensam bedömning för alla kommuner. Uppdelning per program finns i figur 4.

Genomförandegrad per kommun - åtaganden

Figur 2 visar andelen åtgärder som respektive kommun har åtagit sig att genomföra. Åtaganden kan vara olika åtgärder och olika många för kommunerna. Störst antal åtaganden har Jönköping (29 stycken) följt av Vetlanda (28 stycken). Minst antal åtaganden har Aneby (12 stycken). Diagrammet är sorterat efter den kommun som har högst andel genomförda "åtaganden" till den kommun som har minst andel genomförda "åtaganden".

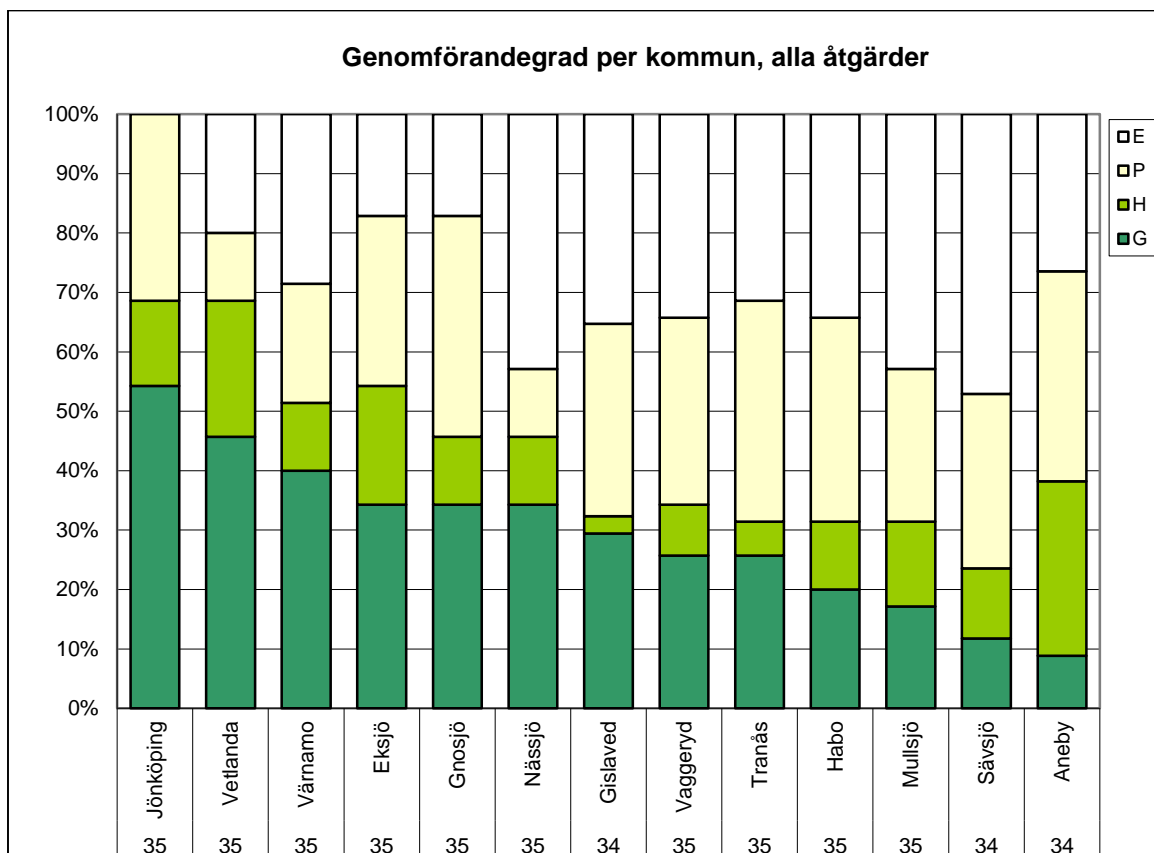
Figur 2. Figuren visar andelen åtaganden i respektive genomförandeklass per kommun. Kommunerna är sorterade i fallande genomförandegrad. Siffran längst ner visar hur många åtaganden som varje kommun har.

Alla kommuner har genomfört minst fem procent av sina åtaganden. Nässjö har genomfört högst andel av sina åtgärder tätt följt av Jönköping och Vetlanda. Sävsjö kommun har minst andel genomförda åtaganden. Ser man till hur åtgärdsarbetet har kommit igång i de olika kommunerna, oavsett genomförandegrad (det vill säga ”Genomförd”, ”Halvvägs” och ”Påbörjad”), så är det bara Jönköping och Tranås kommun som har kommit igång med alla åtgärder.

Genomförandegrad per kommun – alla åtgärder

Figur 3 visar andelen åtgärder i respektive genomförandeklass per kommun. Siffran längst ner anger hur många av de totalt 35 åtgärderna som är relevanta i respektive kommun². Diagrammet är sorterat efter den kommun som har högst andel genomförda åtgärder till den kommun som har minst andel genomförda åtgärder.

² Åtgärden Ett rikt växt- och djurliv 7 ”Skötsel av skyddade områden” är bedömd som ”Ej relevant” för två kommuner eftersom de inte har några skyddade områden att sköta.

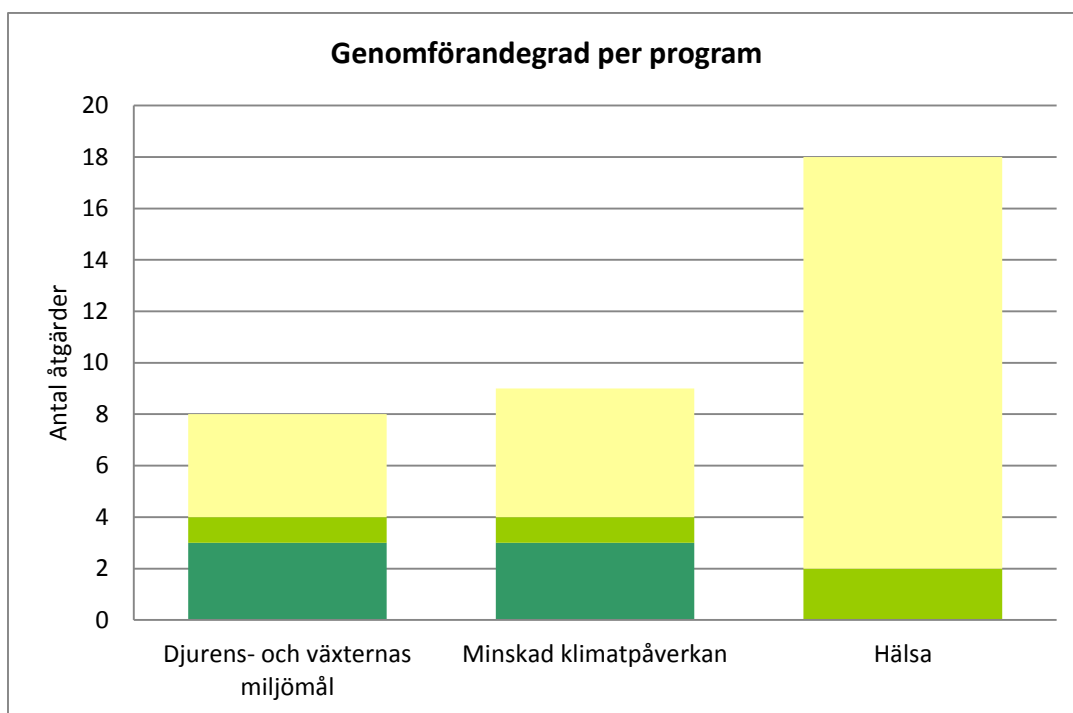
Figur 3. Figuren visar andelen åtgärder i respektive genomförandeklass per kommun. Kommunerna är sorterade i fallande genomförandegrad. Siffran längst ner visar hur många av de 35 åtgärderna som är relevanta för kommunen.

I figur 3 ser man att alla kommuner har genomfört över 9 procent av åtgärderna. De som har flest genomförda åtgärder är Jönköpings och Vetlanda kommuner med 19 respektive 16 genomförda åtgärder. Värnamo kommer tätt efter på 14 genomförda åtgärder följt av Eksjö, Gnosjö och Nässjö på 12 genomförda åtgärder. Ser man istället till hur åtgärdsarbetet har påbörjats i, oavsett genomförandegrad (det vill säga "Genomförd", "Halvvägs" och "Påbörjad"), visar det sig att Jönköpings kommun kommer på en första plats följt av Eksjö, Gnosjö och därefter Vetlanda kommuner. Den som har minst andel "Genomförda" åtgärder är Aneby kommun och högst andel "Ej påbörjade" åtgärder har Sävsjö kommun.

Genomförandegrad per åtgärdsprogram

Figur 4 visar genomförandegraden av de tre åtgärdsprogrammen. Diagrammen visar bara genomförandegraden av kommunernas åtgärder och inte genomförandegraden för alla aktörer.

Figur 4. Figuren visar antalet åtgärder i respektive genomförandeklass uppdelat per program.

Kommunerna har flest åtgärder i Hälsans miljömål. Det programmet började gälla år 2016. Kommunerna har minst antal åtgärder i Djurens och växternas miljömål som nu slutredovisas. Tre av åtgärderna blev, enligt viktningen, genomförda i det programmet.

Exempel på åtgärder som har haft hög genomförandegrad i åtgärdsprogrammet för Djurens och växternas mål är:

- Ett rikt växt- och djurliv, åtgärd 2. Bidragslistan.
Kommentar: Nio kommuner har bedömt åtgärden som genomförd. Övriga har påbörjat åtgärden eller kommit mer än halvvägs. Denna åtgärd kommer troligtvis att arbetas om och finnas med i det åtgärdsprogram som ska ersätta Djurens och växternas miljömål.
- Ett rikt växt- och djurliv, åtgärd 7. Skötsel av skyddade områden.
Kommentar: De kommuner som har skyddade områden genomför skötsel i den löpande verksamheten eller har kommit mer än halvvägs i det arbetet.
- Ett rikt växt och djurliv, åtgärd 10. Inventering av skyddsvärda träd i tätorter.
Kommentar: Tolv kommuner har genomfört åtgärden och en har kommit halvvägs.

Åtgärdsprogrammet för Minskad klimatpåverkan har gällt i två år och några av de åtgärder som har hög genomförandegrad är:

- Begränsad klimatpåverkan 9c. Öka produktion och användning av förnybar el – köpa förnybar el.
Kommentar: 12 kommuner har bedömt åtgärden som genomförd, en kommun har bedömt den som ej påbörjad.
- Begränsad klimatpåverkan 9b. Öka produktion och användning av förnybar el – producera. Egen elproduktion och andelsägande.
Kommentar: Nio kommuner har genomfört åtgärden, två har påbörjat arbetet och två har inte påbörjat arbetet. En av kommunerna som har påbörjat åtgärden håller på att installera solceller på skolbyggnader
- Begränsad klimatpåverkan 17. Energideklaration fordon.
Kommentar: Nio kommuner har genomfört åtgärden, en har kommit halvvägs, två har påbörjat åtgärden och en har inte påbörjat den.

I det nyligen påbörjade åtgärdsprogrammet Hälsans miljömål är det inte så många åtgärder som har en hög genomförandegrad ännu. Den åtgärd som flest har bedömt som genomförd är:

- God bebyggd miljö, åtgärd 6. Insatser för grönstrukturen.
Kommentar: Sex kommuner har genomfört åtgärden, två har kommit halvvägs, tre har påbörjat och två har inte påbörjat arbetet ännu. Exempel på insatser som har genomförts är bildande av naturreservat, kompletteringssådd på tidigare ängsmark, ängsytor som slås med slätterbalk, ett projekt som handlar om vattennära mötesplatser längs med Lagan har påbörjats och skapande av Tranås naturkarta.

Om man ska välja ut några åtgärder som inte har så hög genomförandegrad, men som ändå har påbörjats av de flesta, så är det:

- Giftfri miljö, åtgärd 7. Förorenade områden orsakade av pågående verksamheter ska inventeras och riskklassas enligt MIFO fas 1.
Kommentar: Två kommuner har genomfört åtgärden, fem har kommit halvvägs och sex har påbörjat den. De flesta kommuner har kommit en bra bit på väg men det återstår en del arbete bland annat med deponier.

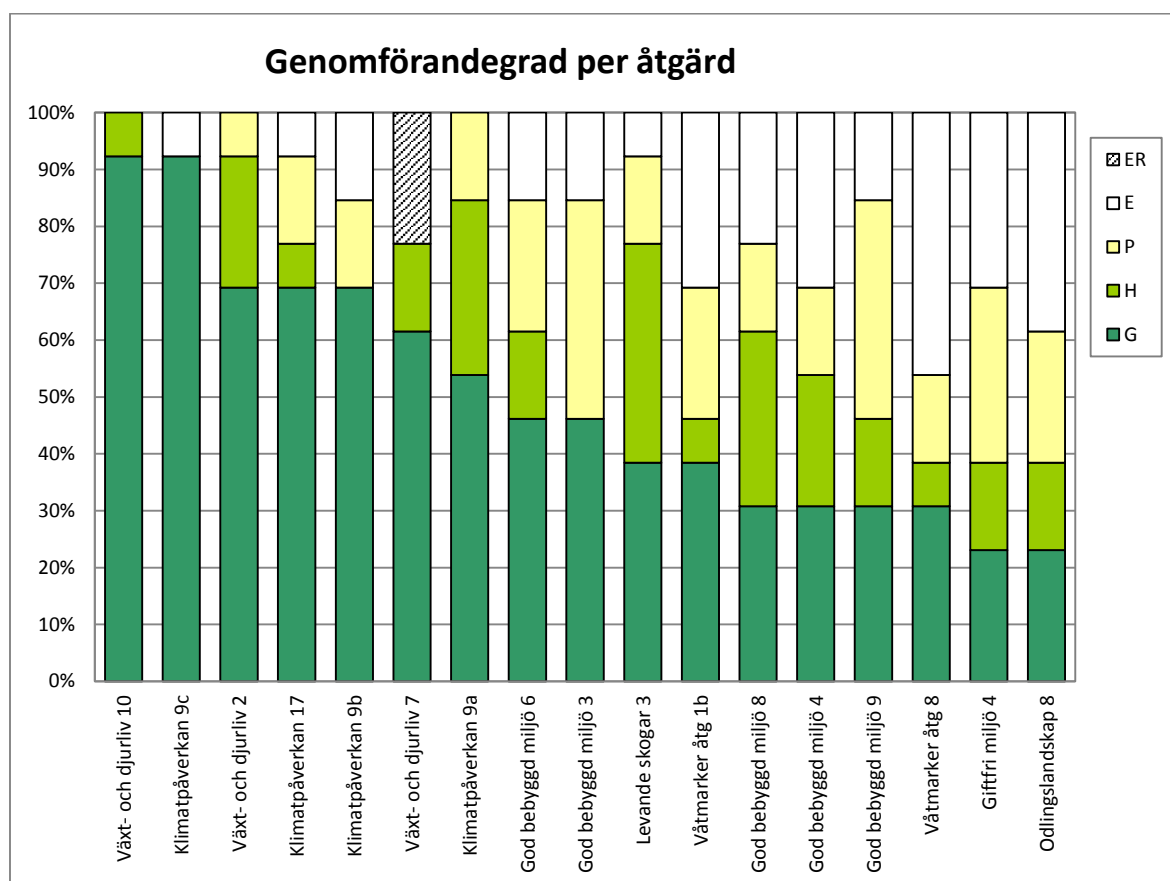
De åtgärder som flest ej har påbörjat är:

- Begränsad klimatpåverkan, åtgärd 19. Klimatrådets organisationer inför klimatfondsystem för resor i arbetet eller klimatkompenserar utsläppen.
Kommentar: En kommun har genomfört åtgärden, en har påbörjat och 11 har inte påbörjat den. I en kommun har klimatkompensationer genomförts men det finns ingen rutin för det, åtgärden är därför bedömd som E.
- Giftfri miljö, åtgärd 1. Kontroll av informationskravet i Reach

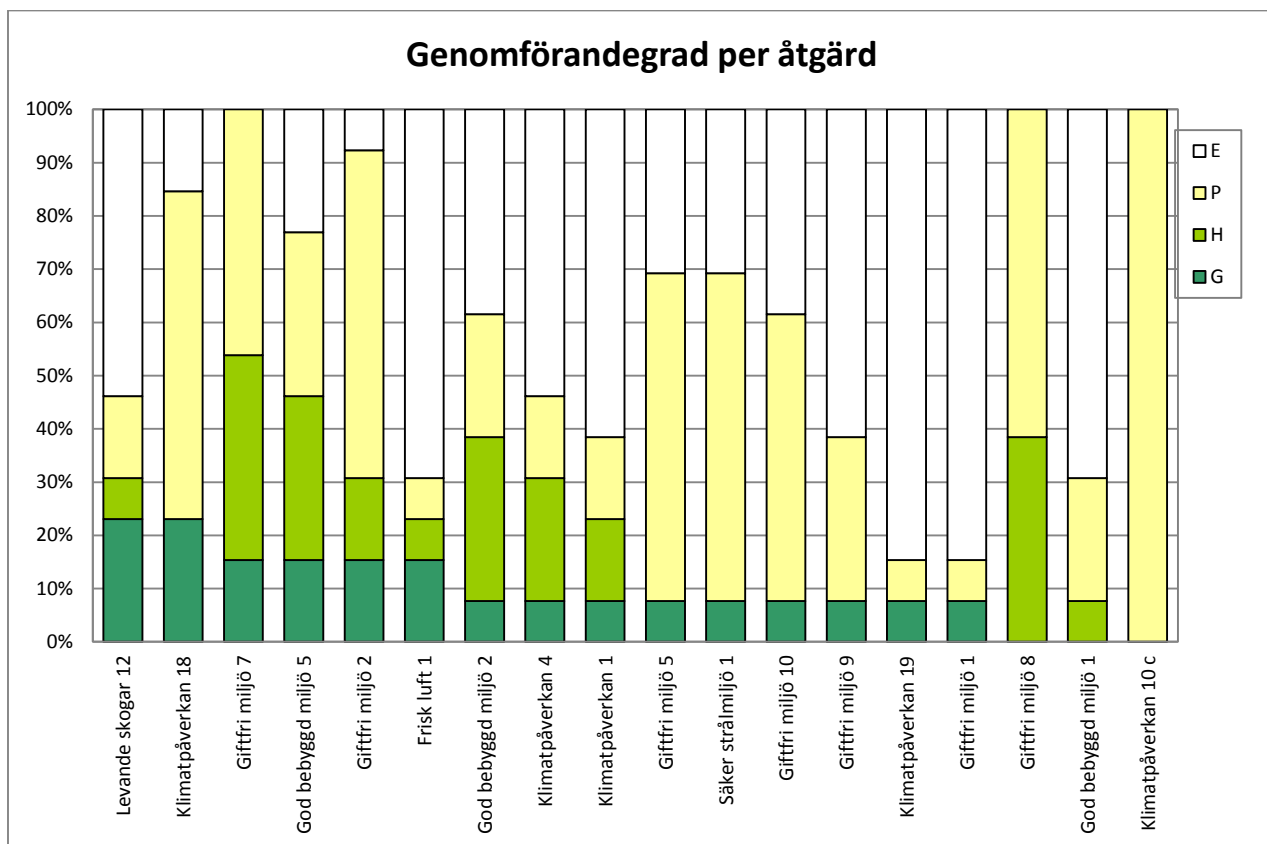
Kommentar: En kommun har genomfört åtgärden, en har påbörjat och 11 har inte påbörjat den. Jönköpings kommun har implementerat och satsat resurserna på att strukturera och få igång arbetet, bygga upp giftfritt byggande, kemikaliekraV i upphandling, arbetet med interna kemikalierutiner.

Figur 5 a-b redovisar andelen kommuner i respektive bedömningsklass per åtgärd. Det innebär att om alla kommuner har genomfört en åtgärd så är 100 procent i klassen ”Genomförd”. Åtgärderna är sorterade i fallande genomförandegrad. Det innebär att den åtgärd som flest kommuner har genomfört står längst till vänster i diagram 5 a och att den åtgärd som minst andel kommuner genomfört står längst åt höger i diagram 5 b. Åtgärdernas namn framgår av tabell 2.

Figur 5 a. Diagrammet visar andelen kommuner i respektive bedömningsklass. Åtgärderna är sorterade på andelen genomförda åtgärder.

Av de femton åtgärder som har högst genomförandegrad är majoriteten i de två program som har varit igång längst tid. Men fem av dem ingår i det senast antagna programmet Hälsans miljömål.

Figur 5 b. Diagrammet visar andelen kommuner i respektive bedömningsklass. Åtgärderna är sorterade på andelen genomförda åtgärder.

I figur 5 b redovisas åtgärder som enligt den viktade bedömningen är genomförda till cirka 23 procent eller mindre. Här finns flera av åtgärderna i Hälsans miljömål men även några i de två övriga programmen.

Bilaga 1. Miljömålsåtgärder som ej var med i enkäten

Miljömål	Åtgärd	Motivering till att den inte är med i enkäten
Begränsad klimatpåverkan	Åtgärd 3: Klimatskola	Länsstyrelsen kommer påbörja åtgärden under året, åtgärden tas med i nästa kommunenkät
Begränsad klimatpåverkan	Åtgärd 5: Årligt upphandlingsseminarium anordnas i länet	Länsstyrelsen har huvudansvar
Begränsad klimatpåverkan	Åtgärd 7: Biogasutveckling, ökad sortering av matavfall	Energikontor Norra Småland är drivande i åtgärden
Begränsad klimatpåverkan	Åtgärd 9d: Förnybar el, kunskapsspridning	Länsstyrelsen är huvudaktör och enbart Jönköpings kommun är delaktig
Frisk luft	Åtgärd 2: Avtal om luftvårdsamverkan	Luftvårdsförbundet kommer skicka ut en förfrågan först under år 2017.
Gifrfri miljö	Åtgärd 6: Undersökning av kvicksilver i fisk	Länsstyrelsen är huvudaktör
Gifrfri miljö	Åtgärd 11: Samverkan för ökad tillämpning av annan teknik än schaktning och deponering vid sanering	Länsstyrelsen ansvarar för att initiera och driva på samverkan
Skyddande ozonskikt	Åtgärd 1: Utbildning om rivningsavfall	Miljösamverkan F är huvudaktör
Levande skogar	Åtgärd 8: Undersöka hur vattenmiljön påverkas av skogsbruk i försumningskänsliga mindre avrinningsområden	Var med i enkäten, bedöms enbart av Jönköping kommun
Levande skogar	Åtgärd 11a: Introduktion och utveckling av hyggesfritt skogsbruk i lämpliga bestånd; försök med hyggesfritt skogsbruk	Var med i enkäten, bedöms enbart av Jönköping kommun
God bebyggd miljö	Åtgärd 7: Rutin för arbetet med planbesked	Samverkansgrupp har tagits fram och rutinen påbörjats

Del 2. Uppföljning av åtgärdsprogrammet för Anpassning till ett förändrat klimat

Sammanfattning

Åtgärderna i Anpassning till ett förändrat klimat följdes upp för första gången i och med 2015-års enkät.

Av de 15 åtgärder som ingick i 2016-års uppföljning är det Nässjö kommun som har genomfört flest åtgärder (12 stycken), följt av Vetlanda kommun (11 stycken) samt Gnosjö kommun (9 stycken), (figur 7). Kommunernas bedömning av respektive åtgärd viktas till en samlad bedömning. Viktningen visar att åtta stycken åtgärder (54 procent) är bedömda som ”Halvvägs” och fem stycken åtgärder (33 procent) som ”Påbörjade” (figur 6).

Genomförandegraden varierar mellan 0 och 87 procent (figur 7). Åtgärdsarbetet har emellertid kommit igång i alla kommuner och för minst 40 procent av åtgärderna är arbetet påbörjat (figur 7 samt tabell 3).

Inledning

Länsstyrelsen i Jönköpings län har tillsammans med länets aktörer tagit fram ett åtgärdsprogram för klimatanpassning:

- **Anpassning till ett förändrat klimat 2015-2019** (meddelande 2014:27).

Uppföljningen av Anpassning till ett förändrat klimat följer samma bedömningsskala som för åtgärdsprogrammen för miljömålen, se del 1 i denna sammanställning.

Resultat

Bedömning av åtgärdernas genomförandegrad

Kommunerna i länet är ansvariga eller delaktiga aktörer för 24 av åtgärderna i åtgärdsprogrammet. I sammanställningen nedan ingår 15 av dessa. Resterande nio ingår inte eftersom andra aktörer har det huvudsakliga ansvaret och kommunerna endast har en begränsad roll. De åtgärder som inte ingår i sammanställningen listas i bilaga 2. Samtliga 13 kommuner i länet har besvarat enkäten.

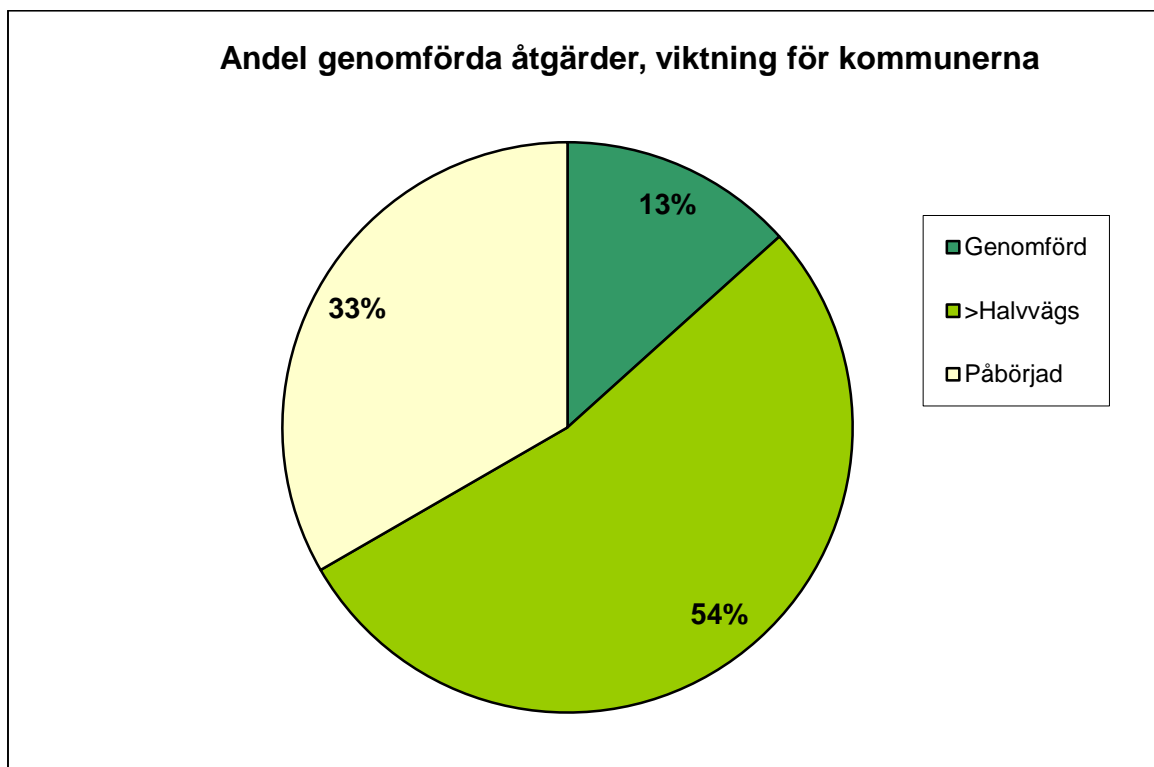

Tabell 3. Sammanställning av kommunernas åtgärdsbedömning.

Anpassning till ett förändrat klimat	Aneby	Eksjö	Gislaved	Gnosjö	Habo	Jönköping	Mullsjö	Nässjö	Sävsjö	Tranås	Vaggeryd	Vetlanda	Värnamo	Viktning
2. Lyfta klimatanp.aspekter i vägsamråden, granska vägplaner och detaljplaner MKB:er	P	G	P	H	G	G	E	P	P	H	G	G	H	H
14. Beakta klimatförändr. i kommunala vattenförsörjningspl., beredskapsplaner för dricksvatten	P	H	P	G	E	H	H	G	P	P	G	H	H	H
15. Beakta klimatförändr. i de kommunala vatten- och avloppsplanerna.	P	H	G	G	E	P	P	G	P	H	H	H	H	H
16. Info om klimatförändr. inverkan på dricksvatten när ut till innehavare av enskilda brunnar och vattentäcker.	P	E	P	P	H	P	H	G	G	E	P	G	E	P
17. Inv. utifrån ras- och skredrisk, översvämningsrisk samt höga grundvattennivåer i framtidens klimat. Se över beslutade detaljplaner	H	H	P	G	P	G	P	G	E	G	H	G	P	H
18. Info om klimatanp. åtg. vid nybyggnation	G	H	P	G	E	G	H	G	G	G	H	G	G	G
20. Utredda behovet av och driva arbetet med klimatanpassning inom kommunen.	P	P	H	G	H	P	H	G	P	H	G	G	G	H
22. Åtg. i byggnadsplanering och i byggande för en hållbar byggnation och dagvattenhantering	P	G	H	G	P	G	H	G	G	G	G	G	H	G
24. Beakta klimatförändr. i kommunala dagvattenstrat.	P	P	P	G	P	P	H	G	P	G	H	G	H	H
28. Spridningsrisken i ett framtida klimat	P	G	P	G	E	G	P	G	G	G	P	G	G	H
36. Vattendragsres. för att syresätta vattnet på nat. väg	G	G	P	H	E	P	E	E	P	P	E	G	E	P
39. Åtg. ökat skydd vid värmebölja.	P	G	P	P	G	G	P	G	P	H	P	H	E	P
41. Vårdplatser och vård i hemmet, beredsk. värmebölja.	P	G	E	P	E	G	E	G	P	P	E	H	E	P
42. Beakta klimatförändringarna i risk- och sårbarhetsanalyser.	G	G	P	G	P	G	E	G	P	G	E	G	P	H
43. Problematiken kring torra studeras djupare	E	G	P	P	E	P	P	G	P	P	P	G	E	P

Den viktade bedömningen av de 15 åtgärderna visar att 54 procent bedöms vara ”Genomförda till mer än hälften” och 33 procent bedöms vara ”Påbörjade”(figur 6).

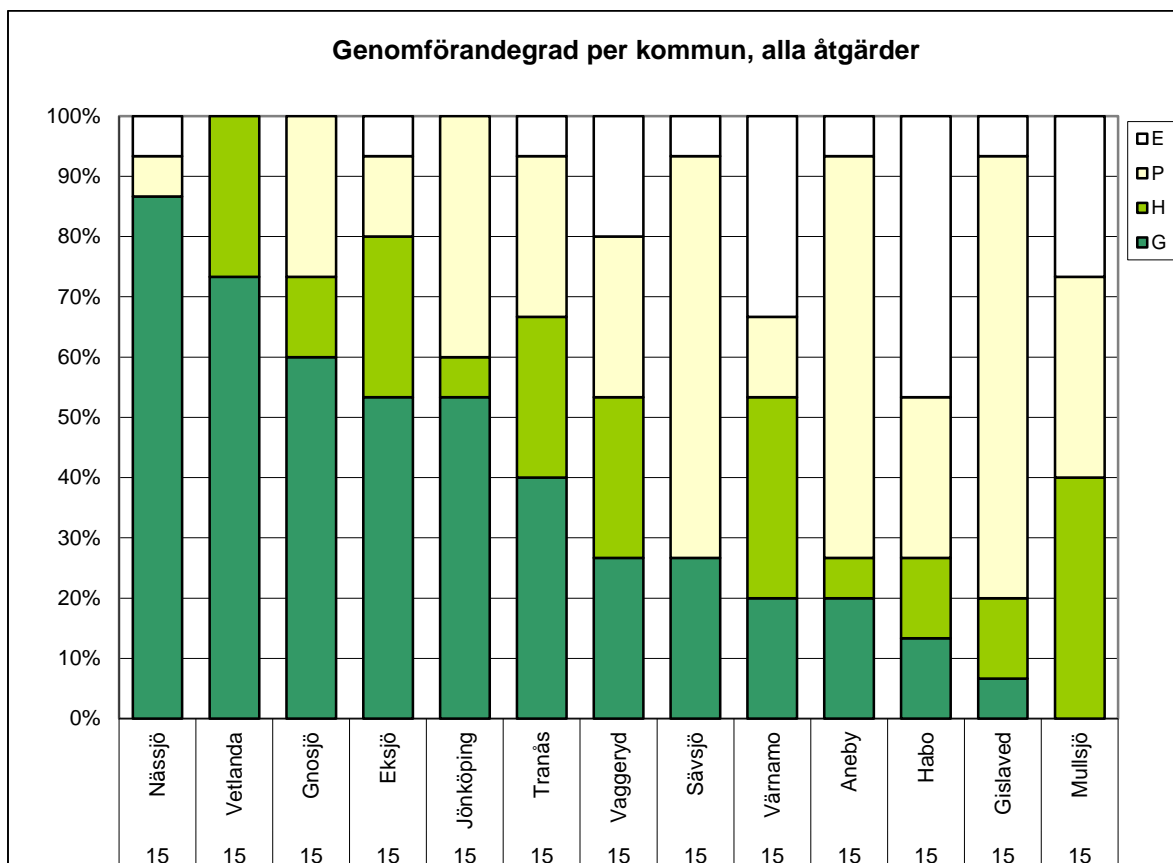

Figur 6. Resultatet av den viktade bedömningen för de 15 åtgärderna. Samtliga bedömningar har viktats enligt tabell 1 för att få fram en gemensam bedömning för kommunerna.

Genomförandegrad per kommun

Figur 7 visar andelen åtgärder i respektive genomförandeklass per kommun. Siffran längst ner anger hur många av de totalt 15 åtgärderna som är relevanta i respektive kommun. Diagrammet är sorterat efter den kommun som har högst andel genomförda åtgärder till den kommun som har minst andel genomförda åtgärder.

Figur 7. Figuren visar andelen åtgärder i respektive genomförandeklass per kommun. Kommunerna är sorterade i fallande genomförandegrad. Siffran längst ner visar hur många av de 15 åtgärderna som är relevanta för kommunen.

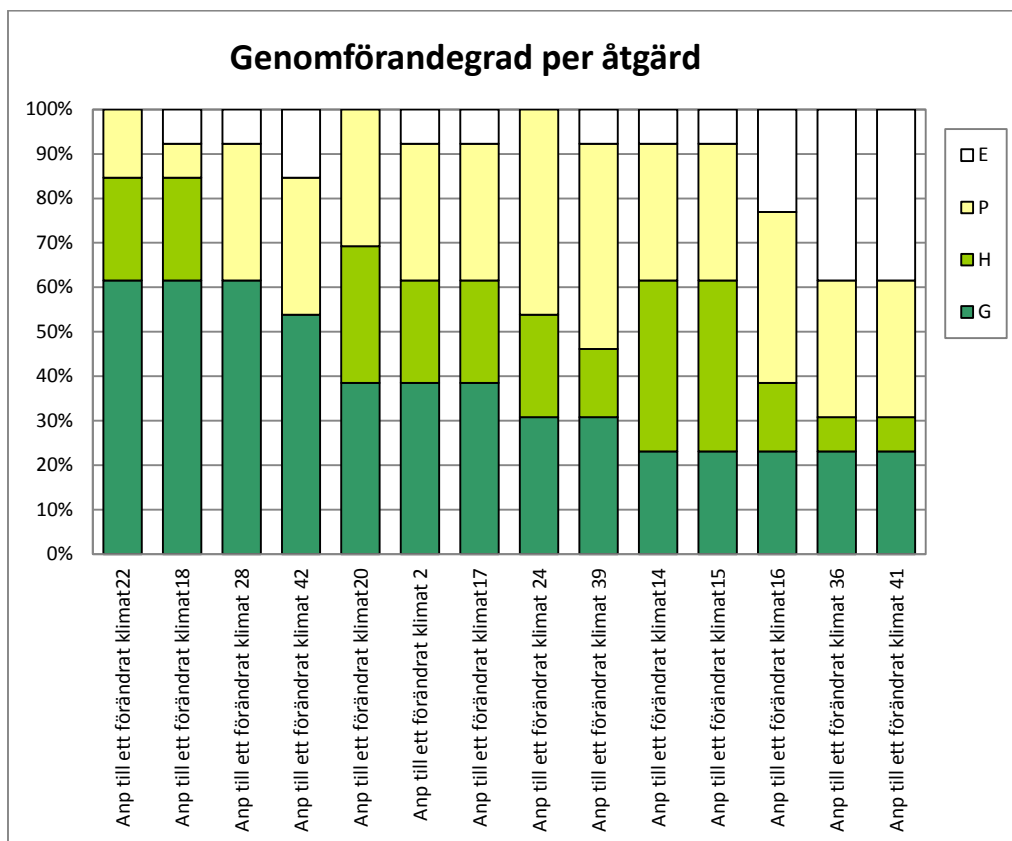
I figur 7 ser man att tolv kommuner har genomfört åtgärdsarbetet för över sju procent av åtgärderna. De som har flest genomförda åtgärder är Nässjö och Vetlanda kommuner med 12 respektive 11 genomförda åtgärder, följt av Gnosjö kommun med 9 genomförda åtgärder. Ser man istället till hur åtgärdsarbetet har påbörjats i, oavsett genomförandegrad (det vill säga "Genomförd", "Halvvägs" och "Påbörjad"), är det Vetlanda kommun som kommer på en första plats följt av Gnosjö och Jönköpings kommuner. Den som har minst andel "Genomförda" åtgärder är Mullsjö kommun (0 stycken) och de som har högst andel "Ej påbörjade" åtgärder är Habo och Värnamo kommuner.

Genomförandegrad per åtgärd

Figur 8 redovisar andelen kommuner i respektive bedömningsklass per åtgärd. Det innebär att om alla kommuner har genomfört en åtgärd så är 100 procent i klassen "Genomförd". Åtgärderna är sorterade i fallande genomförandegrad. Det innebär att den åtgärd som flest

har genomfört står längst till vänster och att den åtgärd som minst andel genomfört står längst åt höger. Åtgärdernas namn framgår av tabell 3.

Figur 8. Diagrammet visar andelen kommuner i respektive bedömningsklass. Åtgärderna är sorterade på andelen genomförda åtgärder. Åtgärdernas namn framgår av tabell 3.

Av åtgärderna som har högst genomförandegrad handlar en del om information och att ta fram underlag, planer och liknande. Ytterligare andra åtgärder med hög genomförandegrad handlar om att åtgärderna omfattas i ett tema som länge varit ett prioriterat område inom klimatanpassningsarbetet och att det därmed redan finns framtagna planeringsunderlag att arbeta med.

Bilaga 2. Klimatanpassningsåtgärder som ej var med i enkäten

Åtgärd	Motivering till att den inte är med i enkäten
Åtgärd 1: Trafikverket och kommunerna bedömer, vid dimensionering och höjdsättning av gator, vägar, broar, viadukter, cyklistundergångar och vägtrummor, konsekvenserna för ett 100-årsregn alternativt för framtida förväntade regnmängder inom den förväntade livslängden på konstruktionen. Trafikverket och kommunerna tillser även att vägvallar byggs för att klara klimatförändringarna i stabilitet och bärighet.	Utanför kommunens rådighet.
Åtgärd 4: Trafikverket och kommunerna bedömer, vid dimensionering och höjdsättning av järnvägar och järnvägsbroar, konsekvenserna för ett 100-årsregn alternativt för framtida förväntade regnmängder inom den förväntade livslängden på konstruktionen. Trafikverket och kommunerna tillser även att de banvallar som byggs idag byggs för att klara klimatförändringarna i stabilitet.	Kommunerna ej huvudaktör.
Åtgärd 23: Länsstyrelsen sammankallar en regional arbetsgrupp som tar fram gemensamma riktlinjer och rekommendationer för dagvattenhantering i ett förändrat klimat.	Kommunen ej huvudaktör. Färdigställdes 2015.
Åtgärd 25: Länsstyrelsen och kommunerna genomför ett tillsynsprojekt, genom Miljösamverkan F, med syftet att tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter väger in klimatförändringarna i sina riskbedömningar och anpassar sin egenkontroll till eventuellt nya risker.	Kommunen ej huvudaktör. Från Länsstyrelsens sida är den påbörjad.
Åtgärd 26: Länsstyrelsen och kommunerna beaktar klimatförändringarna vid samråd, prövning och anmälan av miljöfarliga verksamheter.	Kommunen ej huvudaktör.
Åtgärd 32: I ett samverkansprojekt tittar man gemensamt på och planerar för möjligheter och utmaningar med en ökande turismnäring i länet. Medverkar gör Smålands turism, Landstinget, Länsstyrelsen, intresserade kommuner samt eventuellt Energikontoret och Regionförbundet.	Kommunen ej huvudaktör.
Åtgärd 35: Länsstyrelsen tillsammans med kommunerna genomför en regional informationskampanj för ökad information om risken för spridning av främmande arter i fångenskap som nu kan sprida sig naturligt i vårt klimat (till exempel akvariearter inklusive växter).	Kommunen ej huvudaktör.
Åtgärd 37: Länsstyrelsen sammanställer en informationsbroschyr om byggnadsminnen med tips på förvaltningsåtgärder utifrån förändrade förutsättningar som klimatet medför. Denna distribueras i samverkan med kommuner till byggnadsminnesinnehavare och andra förvaltare av värdefulla byggnader.	Kommunen ej huvudaktör. Färdigställd 2015.

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

SAMMANSTÄLLNING

Datum
2017/04/04

Beteckning
501-7980-2016

Sida 22/22